

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Sžo/67/2013
Identifikačné číslo spisu:	9011010066
Dátum vydania rozhodnutia:	03.06.2014
Meno a priezvisko:	JUDr. Gabriela Gerdová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2014:9011010066.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: T. X., N., zastúpený: JUDr. Ján Benčura, advokát so sídlom Záhradnícka 41, Bratislava, proti žalovanému: 1/ Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Úrad hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru, Národná jednotka boja proti nelegálnej migrácii, Oddelenie operatívnej činnosti a vyšetrovania Západ, Vajnorská 36, Bratislava, 2/ Policajný zbor Slovenskej republiky, Odbor vyšetrovania obzvlášť závažnej trestnej činnosti, o preskúmanie zákonnosti postupu Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, Policajného zboru Slovenskej republiky, o žalobe pre diskrimináciu a o vyslovenie neplatnosti právneho úkonu ústredného orgánu štátnej správy, o návrhu na zrušenie rozhodnutia žalovaného 1/, 2/ č. PPZ-26/HCP-OV-2005 (alebo 2006) zo dňa 19. apríla 2006 (zmenené na UHCP-28/OV-ZTC-2008), v konaní o odvolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave č. k. 1S/166/2011-65 zo dňa 19. septembra 2013, jednomyseľne

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Bratislave č. k. 1S/166/2011-65 zo dňa 19. septembra 2013 vo výroku, ktorým bolo konanie zastavené, vo výroku o náhrade trov konania a o priznaní náhrady trov právneho zastúpenia ustanovenému advokátovi JUDr. Jánovi Benčurovi p o t v r d z u j e.

Po právoplatnosti uznesenia bude vec postúpená Krajskej prokuratúre v Bratislave.

Žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov odvolacieho konania.

Odôvodnenie

Napadnutým uznesením č. k. 1S/166/2011-65 zo dňa 19. septembra 2013 Krajský súd v Bratislave podľa § 250d Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“) zastavil konanie o preskúmanie postupu žalovaných 1/, 2/ v trestnej veci žalobcu, o žalobe pre diskrimináciu a o vyslovenie neplatnosti právneho úkonu ústredného orgánu štátnej správy, o návrhu na zrušenie rozhodnutia žalovaného 1/, 2/ č. PPZ-26/HCP-OV-2005 (alebo 2006) zo dňa 19. apríla 2006 (zmenené na UHCP-28/OV-ZTC-2008), z dôvodu, že žaloba smeruje proti rozhodnutiu, ktoré nemôže byť predmetom preskúmavania súdom, pretože sa týka vedenia trestného konania.

Krajský súd rozhodnutie odôvodnil tým, že príslušníci policajného zboru konajú v procesnom postavení orgánu činného v trestnom konaní a tento postup ako taký sa spravuje Trestným poriadkom, preto i vady v jeho procesnom postupe je možné preskúmať iba podľa Trestného poriadku a nie v správnom súdnictve, teda v konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia. Ak sa žalobca domnieval, že zo strany orgánov činných v trestnom konaní sa konalo nezákonne, mal využiť prostriedky nápravy obsiahnuté v trestno-právnych predpisoch, nie podávať žalobu na preskúmanie zákonnosti rozhodnutia, pretože rozhodnutia orgánov činných v trestnom konaní, ako aj rozhodnutia prokurátora nepodliehajú preskúmavacej právomoci súdov podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku.

Proti uzneseniu krajského súdu podal žalobca v zákonnej lehote odvolanie, v ktorom navrhol uznesenie prvostupňového súdu zrušiť a vec mu vrátiť na nové konanie a rozhodnutie. Vyslovil názor, že preskúmavanie rozhodnutí súdom sa môže dotýkať aj rozhodnutí trestného konania a existovať tak cesta k náprave nezákonných rozhodnutí. V dôsledku nezákonného vznesenia obvinenia v rozpore s ustanoveniami Trestného poriadku bol poškodený na svojich základných právach a slobodách, preto nie je možné z právomoci súdu vylúčiť preskúmanie týchto rozhodnutí vydaných podľa Trestného poriadku v zmysle čl. 46 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky. Navrhol, aby sa najvyšší súd obrátil na ústavný súd s predbežnou otázkou, či môže byť rozhodnutie štátneho orgánu v rámci trestného konania preskúmateľné v správnom súdnictve.

Vytýkal súdu, že zastavil konanie po viac ako dvoch rokoch a prideliť mu obhajcu, pričom advokáta nemožno prideliť pokiaľ by bola žaloba zjavne vopred neúspešná. Nerozumie, prečo by nemohlo byť postupované podľa § 250v ods. 1 O.s.p., keďže žaloba nesmeruje proti žiadnemu rozhodnutiu ani uzneseniu, ale smeruje voči porušeniu zákona, ktoré malo za následok vydanie právne vadného rozhodnutia - vznesenia obvinenia.

Uviedol tiež, že nežiada zrušiť žiadne uznesenie, ale naopak žiada o zneplatnenie týchto právnych úkonov tak, akoby nikdy neboli vznikli a aby súd vyslovil, že doterajšie rozhodnutia porušili zákon, sú právne vadné, nemajú právnu platnosť, teda de iure neexistujú.

Ďalej namietal, že žaloba bola podaná najmä ako reakcia na prieťahy trvajúce od 25.08.2008, pričom bol retroaktívne obvinený k dátumu 19.04.2006. Na sťažnosti prokurátorovi a generálnej prokuratúre bolo odpovedané vyhýbavo, neskôr klamlivo, dokonca mu nebolo odpovedané po dobu 14 mesiacov.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p.) preskúmal napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa v rozsahu a z dôvodov uvedených v odvolaní žalobcu (§ 212 ods. 1 O.s.p., § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p.) bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 250ja ods. 2 veta prvá O.s.p.) a dospel k záveru, že rozhodnutie súdu prvého stupňa je potrebné zmeniť (§ 220 O.s.p.).

V správnom súdnictve preskúmajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy (§ 244 ods. 1 O.s.p.).

Podľa § 247 ods. 1 O.s.p. podľa ustanovení tejto hlavy sa postupuje v prípadoch, v ktorých fyzická alebo právnická osoba tvrdí, že bola na svojich právach ukrátená rozhodnutím a postupom správneho orgánu, a žiada, aby súd preskúmal zákonnosť tohto rozhodnutia a postupu.

Podľa § 250d ods. 3 O.s.p. súd uznesením konanie zastaví, ak sa žaloba podala oneskorene, ak ju podala neoprávnená osoba, ak smeruje proti rozhodnutiu, ktoré nemôže byť predmetom preskúmavania súdom, ak žalobca neodstránil vady žaloby, ktorých odstránenie súd nariadil a ktoré bránia vecnému vybaveniu žaloby, alebo ak žalobca nie je zastúpený podľa § 250a alebo ak žaloba bola vzatá späť (§ 250h ods. 2). Odvolanie proti uzneseniu je prípustné.

Podľa § 246c ods. 1 O.s.p. pre riešenie otázok, ktoré nie sú priamo upravené v tejto časti, sa použijú primerane ustanovenia prvej, tretej a štvrtej časti tohto zákona.

V predmetnej veci je zásadnou právnou otázkou procesnej podmienky právomoci správneho súdu prejednať a rozhodnúť vec v občianskom súdnom konaní podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku (upravujúcej správne súdnictvo), keďže žalobca namietal postup a rozhodnutia orgánov činných v trestnom konaní v trestnom konaní. Spornou je teda otázka, či možno postup a rozhodnutia orgánov činných v trestnom konaní v trestnom konaní považovať za úkony orgánu verejnej správy v oblasti verejnej správy.

Za rozhodujúcu okolnosť treba považovať, že v danom prípade príslušníci policajného zboru nevystupovali vo vzťahu k žalobcovi v postavení orgánov verejnej správy (resp. orgánov verejnej moci), ale v postavení orgánu činného v trestnom konaní, ktorý vykonával úkony, konal a rozhodoval podľa Trestného poriadku.

K otázke právomoci správneho súdu na preskúmanie úkonov orgánov činných v trestnom konaní už Najvyšší súd Slovenskej republiky zaujal právne stanovisko vo svojom rozhodnutí sp. zn. 3Sžz/2/2009 zo dňa 26.11.2009, ktoré bolo preskúmané Ústavným súdom Slovenskej republiky v konaní č. III. ÚS 122/2010-16, ktorý sťažnosť žalobcov v uvedenej veci odmietol a právny názor najvyššieho súdu považoval za ústavne konformný.

Najvyšší súd SR vo svojom uznesení sp. zn. 3Sžz/2/2009 zo dňa 26.11.2009 uviedol:

„Najvyšší súd dospel k záveru, že postavenie policajta ako orgánu činného v trestnom konaní je v pomere špeciality k jeho subsidiárnemu postaveniu ako orgánu verejnej správy. Orgánom činným v trestnom konaní je policajt (§ 10 ods. 1 Tr. Por.), ak vykonáva úkony podľa Trestného poriadku (§ 1 Tr. Por.).

Ak koná príslušník policajného zboru v procesnom postavení orgánu činného v trestnom konaní, jeho procesný postup sa spravuje Trestným poriadkom, preto i vady v jeho procesnom postupe (vrátane excesov) možno preskúmať iba podľa Trestného poriadku a nie v správnom súdnictve v konaní o ochrane pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy. Preskúmanie vád totiž spočíva v zistení, ako mal policajt konať pri zaistení osôb a vecí podľa Trestného poriadku na základe rozhodnutí a príkazov a ako v skutočnosti konal.“

Treba poznamenať, že aj vo veci sp. zn. 3 Sžo/2/2013 (predchádzajúcej danému konaniu) najvyšší súd poukázal na judikát č. R 35/1997, podľa ktorého rozhodnutia orgánov činných v trestnom konaní, teda i rozhodnutia prokurátora nepodliehajú preskúmvacej právomoci súdov podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku (Správne súdnictvo).

Podľa § 1 zákona č. 301/2005 Z.z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len Trestný poriadok) Trestný poriadok upravuje postup orgánov činných v trestnom konaní a súdov tak, aby trestné činy boli náležite zistené a ich páchatelia podľa zákona spravodlivo potrestaní, pričom treba rešpektovať základné práva a slobody fyzických osôb a právnických osôb.

Na tomto mieste dáva najvyšší súd do pozornosti svoj rozsudok sp. zn. 5 Sž/1/2011 zo dňa 15.12.2011, v ktorom poskytol výklad pojmu „rozhodovacia činnosť orgánov činných v trestnom konaní“, v zmysle ktorého: „V užšom slova zmysle sa rozhodovacia činnosťou súdov alebo orgánov činných v trestnom konaní rozumie konanie a rozhodovanie súdu a orgánu činného v trestnom konaní v konkrétnej právnej veci, t.j. od začiatku konania (na základe návrhu alebo bez návrhu), cez jednotlivé procesné úkony, procesné čiastkové rozhodnutia, až po rozhodnutie vo veci samej. Pôjde najmä o procesné pravidlá vedenia konania, ktoré sú nevyhnutné pre rozhodnutie o veci samej“.

Orgánom činným v trestnom konaní je policajt (§ 10 ods. 1 Trestného poriadku), ak vykonáva úkony podľa Trestného poriadku (§ 1 Trestného poriadku).

Podľa § 7 ods. 2 O.s.p. v občianskom súdnom konaní súdy preskúmajú aj zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy a zákonnosť rozhodnutí, opatrení alebo iných zásahov orgánov verejnej moci a rozhodujú o súlade všeobecne záväzných nariadení orgánov územnej samosprávy vo veciach územnej samosprávy so zákonom a pri plnení úloh štátnej správy aj s nariadením vlády a so všeobecne záväznými právnymi predpismi ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy, pokiaľ ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú o nich iné orgány.

Ak koná príslušník policajného zboru v procesnom postavení orgánu činného v trestnom konaní, jeho procesný postup sa spravuje Trestným poriadkom, preto i vady v jeho procesnom postupe možno preskúmať iba podľa Trestného poriadku a nie v správnom súdnictve.

Keďže v konaní bol zistený neodstrániteľný nedostatok procesnej podmienky konania, nedostatok právomoci v zmysle § 7 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 O.s.p. spočívajúci v tom, že ide o tvrdené vady v postupe a rozhodnutí policajného orgánu, v procesnom postavení orgánu činného v trestnom konaní (ktoré podľa Trestného poriadku preskúmava prokurátor), súd prvého stupňa postupoval správne ak konanie podľa § 104 ods. 1 veta prvá O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 O.s.p. zastavil.

K námietke žalobcu, že preskúvanie rozhodnutí súdom sa môže dotýkať aj trestného konania, a že v rozpore s ustanoveniami Trestného poriadku bol poškodený na svojich základných právach a slobodách je potrebné uviesť, a vyplýva to aj z judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (napr. II. ÚS 218/02, III. ÚS 098/07, III. ÚS 139/08, I. ÚS 265/07, III. ÚS 122/2010), že obsahom základného práva na súdnu ochranu (ako aj práva na spravodlivé súdne konanie) nie je právo na rozhodnutie v súlade s právnym názorom účastníka súdneho konania, resp. právo na úspech v konaní.

Posúdenie zákonnosti namietaného postupu orgánov činných v trestnom konaní a zjednanie nápravy je v právomoci prokurátora. Najvyšší súd skúmajúc splnenie procesných podmienok konania dospel k záveru, že na prerokovanie a rozhodnutie danej veci nie je daná právomoc súdu.

Postup súdu prvého stupňa, ktorý konanie zastavil bol správny, preto z vyššie uvedených dôvodov najvyšší súd výrok o zastavení konania, o trovách konania a o priznaní náhrady trov ustanovenému právnenému zástupcovi potvrdil.

Podľa § 2 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov súd rozhoduje o tom, či vec predložená súdu patrí do právomoci súdu. Súd nemôže vysloviť, že vec nepatrí do právomoci súdu, ak ju nemôže postúpiť na konanie a rozhodnutie inému orgánu verejnej moci.

S poukazom na vyššie citované zákonné ustanovenie najvyšší súd v súlade s § 104 ods. 1 O.s.p. doplnil rozhodnutie súdu prvého stupňa o výrok o postúpení veci prokuratúre.

Konanie o žalobe je konaním vybudovaným na dispozičnom princípe, podľa ktorého je súd viazaný rozsahom, aj dôvodmi, v ktorých vidí žalobca nezákonnosť správneho rozhodnutia. Z dispozičnej zásady uplatňujúcej sa v správnom súdnictve teda vyplýva, že súd preskúmava napadnuté rozhodnutie len v medziach a v rozsahu určenom žalobcom.

V danom prípade, pokiaľ žalobca namieta procesné pochybenia orgánov činných v trestnom konaní v trestnom konaní, a žalobou sa domáha „preskúmania ich postupu, zrušenia platnosti obvinenia číslo: PPZ-26/HCP-OV20005 zo dňa 19.04.2006 v časti pojednávajúcej o obvinení žalobcu, neplatnosti právneho úkonu, či zákazu vzniknúť voči žalobcovi obvinenie z prečinu falšovania verejnej listiny či obvinenia z prevádzachstva, prípadne náhrady škody za trestné stíhanie“, v konaní podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku (Správne súdnictvo) sa tohto nároku (vyplývajúceho zo žaloby) nemôže s úspechom domáhať.

Na záver je potrebné dodať, že ak žalobca postup orgánov činných v trestnom konaní považuje za „nespravodlivý a nezákonný štátny zásah“, nič mu nebráni, aby sa v občianskom súdnom konaní za zákonom ustanovených podmienok domáhal náhrady škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím, prípadne náhrady škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom podľa zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu, resp. podľa zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci.

O trovách konania rozhodol odvolací súd podľa § 146 ods. 1 písm. c/ O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p. tak, že žiadnemu z účastníkov nepriznal právo na náhradu trov odvolacieho konania, keďže konanie bolo zastavené.

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol pomerom hlasov členov senátu 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.